

Resolutie van de Federale Raad voor Wetenschapsbeleid

De nieuwe Federale Raad voor Wetenschapsbeleid, officieel opgericht bij het KB van 25 april 2014 en in vergadering bijeengekomen in de lokalen van BELSPO, heeft tijdens zijn installatievergadering van 30 juni 2014 kennis genomen van de inhoud van het "Memorandum" van de federale overheidsdienst Wetenschapsbeleid (BELSPO). Dat memorandum is bestemd voor de formateur van de toekomstige federale regering. Het omvat vijf hoofdstukken, te weten

1. Het behoud van de interuniversitaire attractiepolen (IUAP) op federaal niveau;
2. De toegang van de Belgische onderzoekers tot de grote internationale infrastructuren;
3. De versterkte coördinatie van de onderzoeksactoren in België;
4. De herziening van het reglementaire kader van de fiscale maatregelen ten gunste van het onderzoek;
5. De voortzetting van de hervorming van BELSPO: de oprichting van "Thematische polen".

De Raad heeft akte genomen van het gehele memorandum, maar over één specifiek punt ervan werd gediscussieerd, namelijk de toekomst van de IUAP's in aansluiting op de zesde staatshervorming waarin in de communautarisering ervan is voorzien.

Er kwam een ruime consensus tot stand over de desastreuze impact van die maatregel op de structurering van het fundamenteel onderzoek in België en als gevolg daarvan het kwaliteitsniveau. De Raad benadrukt ook de meerwaarde van de IUAP's als instrument voor de inpassing van onze onderzoeksploegen in de internationale en inzonderheid Europese netwerken.

De aanwezige leden van de Raad zijn dus overeengekomen deze resolutie op te stellen om de aandacht van de onderhandelaars van de nieuwe regering daarop te vestigen.

De leden van de Federale Raad, in vergadering bijeengekomen nu maandag 30 juni 2014:

Overwegende dat de interuniversitaire attractiepolen in 1987 werden opgericht;

Overwegende dat zij het met de tijd mogelijk hebben gemaakt excellerende wetenschappelijke netwerken tot stand te brengen op alle wetenschappelijke gebieden;

Overwegende dat de IUAP's het enige en laatste Belgische programma voor fundamenteel onderzoek vormen dat onderzoekers uit het noorden en het zuiden van het land kan bijeenbrengen en dat die laatste buitenlandse partners bij die netwerken betrekken;

Overwegende dat de experts van de Europese Commissie in 2011 een rapport hebben uitgebracht waarin zij vonden dat het zwakste punt van het "Belgische innovatiesysteem" de versnippering ervan was;

Overwegende dat het IUAP-programma zeer dikwijls geciteerd is als een model voor de organisatie van onderzoek op het niveau van een land door de zeer talrijke experten die de netwerken en het programma in zijn geheel hebben geëvalueerd, tijdens zijn hele bestaansduur;

Overwegende dat diezelfde experts een tiental aanbevelingen hebben geformuleerd om de effecten van die versnippering te verzachten en dat een van die aanbevelingen het behoud van de IUAP's in het federale kader was; dat als er één van die aanbevelingen dient in aanmerking te worden genomen, het wel die moet zijn;

Overwegende dat het concept zelf van de IUAP's in het kader van het subsidiariteitsprincipe past dat het institutionele niveau vastlegt (Europa, federale overheid, Gemeenschappen, Gewesten..) dat het best geschikt is om een competentie uit te oefenen; dat het voor zich spreekt dat de IUAP's in België het meest relevant zijn op het federale niveau;

Overwegende dat de IUAP's in hun huidige zevende fase uit 46 netwerken bestaan die zowat 6000 personen (wetenschappers en technici) bijeenbrengen; dat die netwerken meer dan 2000 internationale wetenschappelijke publicaties per jaar produceren; dat daarvoor een over vijf jaar verdeeld budget ten belope van 162 miljoen euro is uitgetrokken;

Overwegende dat de "communautarisering" van die netwerken, dat wil zeggen de splitsing ervan, de efficiëntie ervan niet kan verbeteren die op het ogenblik zelfs internationale erkenning geniet;

Overwegende dat niets garandeert dat de Gemeenschappen die er in de toekomst voor bevoegd zijn, gelijkwaardige financiële middelen uittrekken om ze voort te zetten; dat, zelfs als zij dat zouden doen, dat slechts de werking ervan zou hinderen gezien het beheer ervan waarbij verschillende administraties zouden zijn betrokken;

Overwegende dat de bekendmaking zelf van die splitsing onherroepelijk zou leiden tot een massale vlucht van onze meest beloftevolle wetenschappers naar het buitenland;

Overwegende dat in de zesde staatshervorming in het principe is voorzien van die overdracht naar de Gemeenschappen, maar dat de uitvoering ervan pas in 2017 is gepland;

Overwegende dat op het ogenblik wordt onderhandeld over de vorming van een nieuwe federale regering;

Overwegende dat de Belgische wetenschappelijke gemeenschap dringend vraagt federale excellentiecentra op te richten voor sommige materies waarin België uitblinkt of over infrastructuur en competenties beschikt die beter op dat niveau worden uitgeoefend; Dat die projecten betrekking hebben op een excellentiecentrum "BEL" (Brout-Englert-Lemaître) voor (theoretische en experimentele) deeltjesfysica; een excellentiecentrum voor neurowetenschappen (ruimtelijk, fundamenteel en medisch onderzoek); een excellentiecentrum voor "complexiteit" en een voor het "klimaat", in het bijzonder;

Overwegende dat professor François Englert, Nobelprijs voor Natuurkunde, het volledig eens is met deze overwegingen en dit voorstel uitdrukkelijk steunt;

Vragen aan de onderhandelaars voor een nieuwe federale regering

in de regeringsverklaring, gelet op de potentieel dramatische gevolgen van die beslissing voor de kritische massa, kwaliteit en als gevolg daarvan de toekomst van het fundamenteel onderzoek in België, vast te leggen dat teruggekomen wordt op de beslissing om de IUAP's te communautariseren

en ze federaal te houden zoals nu.